

รายงานการวิจัย

รายงานการวิจัยย่อยที่ ๑ เรื่อง

การศึกษาแนวคิดเรื่องสัมมาชีพ และความรับผิดชอบในพระพุทธศาสนา
A Study of the Concept of Right Livelihood and Responsibility
as Depicted in Buddhist Texts

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง

สัมมาชีพ : แนวคิดและกระบวนการเสริมสร้างความสุจริตและความรับผิดชอบ
ในการประกอบอาชีพของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์

The Concept and Good Conduct Strengthening Process and
Responsibility of Occupational undertaking in Surin Province

โดย

ดร.ธนรัฐ สะอาดเยี่ยม

พระมหาเจริญสุข คุณวีโร

พระปราโมทย์ วาทโกวิโท, ดร.

นางสาวเกษศิริรินทร์ ปัญญาเอก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610760202

รายงานการวิจัย

รายงานการวิจัยย่อยที่ ๑ เรื่อง

การศึกษาแนวคิดเรื่องสัมมาชีพ และความรับผิดชอบในพระพุทธศาสนา
A Study of the Concept of Right Livelihood and Responsibility
as Depicted in Buddhist Texts

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง

สัมมาชีพ : แนวคิดและกระบวนการเสริมสร้างความสุจริตและความรับผิดชอบ
ในการประกอบอาชีพของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์

The Concept and Good Conduct Strengthening Process and
Responsibility of Occupational undertaking in Surin Province

โดย

ดร. ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม

พระมหาเจริญสุข คุณวีโร

พระปราโมทย์ วาทโกวิโท, ดร.

นางสาวเกษศิริรินทร์ ปัญญาเอก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610760202

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Sub-Research Report 1

A Study of the Concept of Right Livelihood and Responsibility
as Depicted in Buddhist Texts

Under Research Program

The Concept and Good Conduct Strengthening Process and
Responsibility of Occupational undertaking in Surin Province

BY

Dr.Thanarat Sa-ard-iam

Phramaha Chareansuk Khunavero

Phra Pramote Vadakovido, Dr.

Miss. Kedsirin Panya-aeek

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin Campus.

B.E.2560

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 610760202

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย : การศึกษาแนวคิดเรื่องสัมมาชีพและความรับผิดชอบในพระพุทธศาสนา
ผู้วิจัย : ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม, พระมหาเจริญสุข คุณวีโร,
พระปราโมทย์ วาทโกวิโท, ดร. นางสาวเกศรินทร์ ปัญญาเอก
หน่วยงาน : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ปีงบประมาณ : ๒๕๖๐
ทุนอุดหนุนการวิจัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยนี้มี ๓ วัตถุประสงค์ คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องสัมมาชีพในพระพุทธศาสนา (๒) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบในพระพุทธศาสนา (๓) เพื่อศึกษาคุณค่าเกี่ยวกับสัมมาชีพและความรับผิดชอบในพระพุทธศาสนา การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือพระไตรปิฎก อรรถกถา ฉบับภาษาไทยและฉบับภาษาบาลีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และศึกษาข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ที่เป็นวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา ตำราวิชาการ เอกสารวิชาการ และเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และนำเสนอเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

สัมมาชีพ คือ การดำรงชีพที่มีความบริสุทธิ์ทั้งกาย, วาจา และใจ โดยไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น พุทธธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดสัมมาชีพประกอบด้วยหลักศีล ๕ หลักกัปปิย ๔ หลักจักร ๔ หลักอริยทรัพย์ ๗ และหลักมรรค ๘ การจัดการทรัพย์นั้นมี ๒ ส่วน คือ ๑) การจัดการทรัพย์ภายนอก ประกอบด้วยหลักการแสวงหาทรัพย์ หลักการบริหาร หลักการออมทรัพย์ และหลักการใช้ทรัพย์ ๒) การจัดการทรัพย์ภายในคืออริยทรัพย์ ๗ เน้นปัญญาเป็นที่ตั้ง เป้าหมายของสัมมาชีพมี ๓ ระดับคือ ระดับบุคคล, ระดับสังคม และระดับขั้นสูงสุดคือการบรรลุพระนิพพาน

แนวคิดความรับผิดชอบในพระพุทธศาสนานั้นเริ่มต้นจากการบำเพ็ญพุทธกิจของพระพุทธเจ้าทั้ง ๓ ด้าน และพุทธกิจ ๕ ที่พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญตลอด ๔๕ พรรษา เพื่อมุ่งประโยชน์ แก้อกุศล และความทุกข์ของมวลมนุษย์ ความรับผิดชอบจึงเป็นภาระกิจที่บุคคลพึงปฏิบัติตามหน้าที่ต่อบุคคลอื่น ทั้งภายในและภายนอกครอบครัว หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบประกอบด้วยหลักความกตัญญูตเวที หลักพรหมวิหารธรรม หลักฆราวาสธรรม หลักสังคหวัตถุ หลักทศ ๖ หลักสัปปุริสธรรม หลักอภิธานิยธรรม และหลักอารยวิถี คือ หลักของสังคมในอุดมคติ

คุณค่าของสัมมาชีพและความรับผิดชอบตามหลักของพระพุทธศาสนามี ๕ อย่าง ได้แก่ (๑) คุณค่าในระดับปัจเจกบุคคล คือ บุคคลควรปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ โดยดเว้นจากอบายมุข และตั้งตนอยู่ในหลักกุกุจิรัฐติธรรม (๒) คุณค่าต่อสถาบันครอบครัว แบ่งได้ ๔ ข้อ ได้แก่ ๑) คุณค่าในด้านมาตรการสร้างเศรษฐกิจสมบัติของครอบครัว คือ ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของ

ครอบครัวตามหลักทศ ๖ ๒) คุณค่าในด้านการป้องกันความเสื่อมของครอบครัว คือ การปฏิบัติตามหลักกฤติจริยธรรม ประกอบด้วย การแสวงหาของดีที่หาย, ซ่อมแซมของเก่า, รู้จักบริโภค และตั้งคนดีเป็นพ่อแม่เรือน ๓) คุณค่าในมาตรการด้านการบริหารโภคทรัพย์ของครอบครัว คือ ยกย่องบุคคลผู้มีคุณธรรมให้เป็นผู้นำครอบครัว ๔) คุณค่าในมาตรการ การแก้ไขปัญหาภายในครอบครัว คือ ป้องกันสมาชิกในครอบครัวจากอบายมุข ๖ (๓) คุณค่าต่อระบบเศรษฐกิจ คือ การนำหลักสัมมาชีพเต็มพื้นที่มาเป็นเป้าหมายและดัชนีชี้วัดการพัฒนาเศรษฐกิจ (๔) คุณค่าต่อสิ่งแวดล้อม คือ รู้จักการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและดำเนินชีวิตภายใต้หน้าที่และความรับผิดชอบต่อทุกสรรพสิ่ง และ (๕) คุณค่าด้านการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยี คือ เน้นการประดิษฐ์และการใช้เทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหาและอนุรักษ์ธรรมชาติ

ดังนั้น คุณค่าของสัมมาชีพและความรับผิดชอบต่อตามแนวพระพุทธศาสนาจึงเป็นฐานความคิดให้กับองค์กรภาคธุรกิจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสม

Research Title: A Study of the Concept of Right Livelihood and Responsibility in Buddhism

Researchers: Dr. Thanarat Sa-ard-iam,
Phramaha Chareansuk Khunavero,
Phra Pramote Vadakovido, Dr. and Kedsirin Panya-eak

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus

Fiscal Year: 2560 / 2017

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The objectives of the research are: - (1) to study the concept of right livelihood in Buddhism (2) to study the concept of responsibility in Buddhism and (3) to study the value of livelihood and responsibility in Buddhism. This research is documented research, by studying from the Thai Tripitaka, Mahachulalongkornrajavidyalaya University's version and related academic documents and presents a descriptive analysis.

From the study, it was found that:

The right livelihood is living with a purity of body, speech, and mind without causing trouble for both themselves and others. The Buddha-dhamma that encourages livelihood consists of the five precepts, the four paths to accomplishment, the virtues wheeling one to propensity, the seven noble treasures, and the eightfold path. Property management has two parts are; 1) external asset management consists of principles of seeking property, management principles, saving principles and the rules of using property; 2) internal wealth management is the seven noble treasures, focusing on wisdom. The goals of livelihood are 3 levels: individual level, social level, and the highest level are achieving Nibbana.

The concept of responsibility in Buddhism begins with the five Buddha's daily routine) in three aspects through the remaining 45 years of his life, aimed at the benefits and happiness of all human beings. The obligation is a duty that a person relies on to perform the duties towards another person, both inside and outside the family. The Buddha-dhamma encourages accountability consists of the principle of a grateful person, the holy abiding, the virtues of laypeople, the bases of sympathy,

the six directions, the merits of a gentleman, the conditions of welfare and the noble growth are the principles the ideal society.

There are 5 values of livelihood and responsibility according to the principles of Buddhism: - 1) the individual value is a person should follow the principle of virtues conducting to benefits in present, refrain from causes of ruin and establish oneself in the principle of reasons for the lastingness of a wealthy family, 2) the value to the family institution can be divided into 4 items as follows: 2.1) the value in measures to build wealth for the family which is to help the strength of the family according to the principle of 6 directions, 2.2) the values in the prevention of deterioration of the family are to follow in the principle of reasons for the lastingness of a wealthy family, consisting of the pursuit of lost items, repairing antiques, knowing how to consume and establish a good person is a butler, 2.3) the value of family management measures is to honor the virtuous person as a family leader, 2.4) the values in measures solving family problems is to prevent family members from causes of ruin, 3) the value to the economic system, namely the use of full-right livelihood principles as targets and economic development indicators, 4) the value to the environment, namely knowing the use of resources with value and live under the authority and responsibility for all creations, and 5) the value of technology innovation is focusing on the invention and use of technology to solve problems and conserve nature.

Thus, the value of livelihood and responsibility in accordance with Buddhism is a base for businesses, organizations, and stakeholders can be applied correctly and appropriately.